

2ος πυλώνας TEA: Συγκυρία και προκλήσεις

Του
Χρήστου Π. Νούνη
Πρόεδρος Δ.Σ. του Ταμείου Επαγγελματικής Ασφάλισης του υπουργείου Οικονομικών (TEA-ΥΠΟΙΚ) και πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΕΛΕΤΕΑ)

ΟΠΩΣ ίσως πολλοί αγνοούν, η επαγγελματική ασφάλιση αποτελεί τον αρχαιότερο πυλώνα ασφάλισης, διαθέτοντας τη μακροβιότερη ιστορία, περίπου δύομισι αιώνες από την ίδρυση του πρώτου Ταμείου Επαγγελματικής Ασφάλισης (TEA) στις ΗΠΑ και αυτό έναν αιώνα σχεδόν πριν από την εγκαθίδρυση της κοινωνικής ασφάλισης στη Γερμανία.

Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ασφάλιση αναπτύσσεται σε παγκόσμιο επίπεδο με ιδιαίτερα ταχείς ρυθμούς. Χαρακτηριστικό στοιχείο αυτής της ανάπτυξης είναι το γεγονός ότι τη δωδεκαετία 2008-2020, η αξία των περιουσιακών στοιχείων των TEA παγκοσμίως έχει υπερδιπλασιαστεί αντιπροσωπεύοντας σε ποσοστό το 64% του παγκόσμιου ΑΕΠ ή σε ονομαστικούς όρους τα 54,1 τρισ. δολ. από τα 84,5 τρισ. δολ. σε τρέχουσες τιμές, σύμφωνα με τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας.

ΕΝΑ ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΟ στοιχείο που προκύπτει από την πρόσφατη μελέτη OECD Global Pension Statistics (2021) είναι ότι σε εννέα χώρες του ΟΟΣΑ το ενεργητικό των επαγγελματικών ταμείων ξεπερνούσε το 100% του μεγέθους της οικονομίας τους σε όρους ΑΕΠ στα τέλη του 2020 και μάλιστα σε τρεις χώρες (Δανία, Ολλανδία και Ισλανδία) ήταν υψηλότερο και από 200%.

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ αυτό καταδεικνύει μια σημαντική ροπή προς μακροχρόνια αποταμίευση των νοικοκυριών των εν λόγω χωρών, συγκριτικά με τη χώρα μας, όπου η καθαρή αποταμίευση κατέγραψε σταθερά αρνητικό πρόσημο ολόκληρη τη δεκαετία 2010-2019 και ήταν θετική, αλλά ασθμαίνουσα, μόλις την τελευταία διετία.

Η ΧΩΡΑ μας, δυστυχώς ακόμα και σήμερα, παραμένει ουραγός μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ ως προς τη διείσδυση του 2ου Πυλώνα Ασφάλισης και των επαγγελματικών ταμείων στο ασφαλιστικό σύστημα.

ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ των TEA σε όρους αξίας περιουσιακών στοιχείων (ενεργητικού) για τα 26 ΙΕΣΠ-TEA (Προαιρετικής Ασφάλισης) ανέρχεται σε μόλις 0,1% του ΑΕΠ, ενώ, συνυπολογίζοντας και τα τέσσερα TEA Υποχρεωτικής Επικουρικής Ασφάλισης, το αντίστοιχο ποσοστό διαμορφώνεται μόλις στο 1,1% του ΑΕΠ το 2021.

ΟΣΟΝ αφορά τα στατιστικά στοιχεία του κλάδου, το συνολικό ενεργητικό των TEA ήταν 1,83 δισ. ευρώ το 2021 έναντι 1,64 δισ. ευρώ το 2020, αυξημένο κατά 11,69%. Το αντίστοιχο ενεργητικό των 30 εν λειτουργία TEA

Η επαγγελματική ασφάλιση μπορεί να ενισχύσει την αποταμιευτική συνείδηση των νοικοκυριών, τα κίνητρα για εργασία και να συμβάλει στην καλύτερη διασπορά του συνολικού ασφαλιστικού κινδύνου.

■ Η επαγγελματική ασφάλιση μπορεί να παίξει ρόλο αναπτυξιακού μοχλού στην ελληνική οικονομία.

τον Ιούνιο του 2022 κατ'έλη στο 1,76 δισ. ευρώ, λόγω της σημαντικής διόρθωσης των αγορών το τρέχον έτος, σε ένα ταραχώδες οικονομικό περιβάλλον υψηλής μεταβλητότητας.

Η ΜΕΣΗ επίσημα σταθμική επενδυτική απόδοση του χαρτοφυλακίου των ελληνικών TEA κατά την περίοδο 2011-2021 ήταν 4,6%, αποδεικνύοντας στην πράξη τα οφέλη της δομημένης, μακροχρόνιας, συστηματικής και επαρκώς διαφοροποιημένης αποταμίευσης μέσω της αξιοποίησης της υψηλής ποιότητας επαγγελματικής διαχείρισης.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ενθαρρυντικό στοιχείο είναι το ότι τα τελευταία χρόνια ο 2ος Πυλώνας στη χώρα μας φαίνεται πως διανύει ανοδική πορεία. Έτσι, την τελευταία πενταετία έχουν ιδρυθεί 13/26 επαγγελματικά ταμεία ενώ τουλάχιστον πέντε TEA βρίσκονται αυτή τη στιγμή σε τελική φάση αδειοδότησης από τις αρμόδιες εποπτικές αρ-

χές. Είναι ενθαρρυντικό και ταυτόχρονα αισιόδοξο στοιχείο, το αυξημένο πλέον ενδιαφέρον των εργοδοτών να δημιουργήσουν επαγγελματικά ταμεία, εντάσσοντας την ενέργεια αυτή στη στρατηγική τους για ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου των εταιρειών τους.

ΟΣΟΝ αφορά τη συνεισφορά του 2ου πυλώνα στην ελληνική οικονομία και της τομέα των επενδύσεων και της ανάπτυξης της κεφαλαιαγοράς, βασικό σημείο αναφοράς αποτελεί η πρόσφατη εμπεριστατωμένη κλαδική μελέτη του ΙΟΒΕ με τίτλο «Επαγγελματική ασφάλιση στην Ελλάδα: Προκλήσεις και προοπτικές». Μια μελέτη που ανατέθηκε θεσμικά από την ΕΛΕΤΕΑ και παρουσιάστηκε στις αρχές του τρέχοντος έτους στο Χρηματιστήριο Αθηνών, καταγράφοντας για πρώτη φορά την εμπειρική λειτουργία του κλάδου κατά την 20ετή διαδρομή του και αναδεικνύοντας τη δυναμική συνεισφορά του θεσμού στην ελληνική οικονομία.

ΒΑΣΙΚΟ συμπέρασμα της μελέτης είναι ότι η επαγγελματική ασφάλιση μπορεί να παίξει ρόλο αναπτυξιακού μοχλού στην ελληνική οικονομία (με

πρωτογενή και δευτερογενή μακροοικονομικά οφέλη), ενώ ταυτόχρονα να ενισχύσει την αποταμιευτική συνείδηση των νοικοκυριών, τα κίνητρα για εργασία και να συμβάλει στην καλύτερη διασπορά του συνολικού ασφαλιστικού κινδύνου.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ, εκτιμάται ότι με την ουσιαστική ανάπτυξη της επαγγελματικής ασφάλισης και την ένταξη σε αυτήν των εργαζομένων σε ευρεία κλίμακα, θα προκύψουν νέα κεφαλαιακά αποθέματα στον 2ο πυλώνα που μπορεί να ξεπεράσουν τις 10 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ μακροχρόνια.

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ, εκτιμάται ότι το ΑΕΠ μπορεί να είναι υψηλότερο κατά έως και 2,7 δισ. ευρώ ετησίως, σε πραγματικούς όρους (τιμές 2019).

ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ προτάσεις πολιτικής που προτείνονται στη μελέτη του ΙΟΒΕ είναι οι ακόλουθες:

- 1 Ενοποίηση καθεστώτος αδειοδότησης και εποπτείας TEA.
- 2 Εισαγωγή προβλεπόμενων προκαθορισμένων χρόνων ολοκλήρωσης των αδειοδοτικών και εποπτικών διαδικασιών.
- 3 Θεσμοθέτηση πολυ-εργοδοτικών TEA.
- 4 Αύξηση βαθμών ελευθερίας στην επενδυτική διαχείριση (πρόσβαση σε προϊόντα κύκλου ζωής).
- 5 Ενίσχυση φορολογικών κινήτρων για τις συνταξιοδοτικές παροχές και παράλληλη θέσπιση καθολικών, νομικά κατοχυρωμένων ορίων στην εφαρμογή των φορολογικών κινήτρων για τις εφάπαξ παροχές.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ προτάσεις της μελέτης αποτελούν οδηγό για την ουσιαστική διείσδυση του 2ου Πυλώνα στην αγορά εργασίας προς όφελος των κοινωνικών εταίρων και της εθνικής οικονομίας.

ΩΣΤΟΣΟ, καθώς εισερχόμαστε στο 2023 που αποτελεί εκλογικό έτος, φαντάζει δύσκολο να καλυφθεί η ολιγωρία που επέδειξε τα προηγούμενα 3,5 χρόνια το αρμόδιο υπουργείο Εργασίας στο να προωθήσει τις αναγκαίες τροποποιήσεις για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των ιδρυμάτων επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών στη βάση των διεθνών πρακτικών και των εμπεριστατωμένων προτάσεων των φορέων της αγοράς. [SID: 15760513]

64%
του παγκόσμιου ΑΕΠ αντιπροσωπεύει η αξία των περιουσιακών στοιχείων των TEA.